

Tiedeviestinnällä parempi tulevaisuus

PAULA SAIKKONEN

*Kirjoittaja on
Yhteiskuntapolitiikka
-lehden toimittaja ja
THL:n erikoistutkija*

Tutkijana on ollut ilo huomata, miten koronavirus on lisännyt tiedeuutisointia mediassa. Iloa tosin hieman himmentää se, että liian usein on törmännyt juttuihin, jotka raportoivat yksittäisen tai pahimmillaan vertaisarvioimattoman artikkelin tuloksia ikään kuin tieteen uusimpana totuutena. Tutkijakoulutuksen saaneella on edes jonkinlaiset mahdollisuudet ymmärtää yksittäisten tutkimusartikkelien merkitys kokonaisuudelle, mutta tavalliselle uutistenkuluttajalle voi olla vaikeaa hahmottaa, minkälainen painoarvo lukuisille eri tiedeuutisille uutisvirrassa kannattaisi antaa. Eri alojen tutkijat tarkastelevat tutkimuskohdetta omista näkökulmistaan ja tekevät politiikkasuosituksia parhaalla tietämyksellään, oli heillä sitten yhteiskuntatieteiden opintoja tai ei. Tuloksena on saatu koko joukko erilaisia asiantuntijanäkemyksiä siitä, miten koronakriisissä tulisi toimia.

Tulevaisuudesta meillä ei ole tutkittua tietoa. Tulevaisuuden vaihtoehtoja karotetaan skenaarioin tai mallinnuksin, joissa väistämättä tehdään reippaita oletuksia erilaisista olosuhteista ja niiden keskinäisriippuvuuksista. Skenaariot ja mallinnukset tarkentuvat, kun dataa saadaan enemmän. Malleista tulee parempia ajan saatossa, ja ne voivat toimia apuvälineenä päätöksenteossa. Parhaimmillaan mallien korjaaminen tai ennusteiden muuttaminen johtaa keskusteluun välttämättömistä muutoksista politiikkatoimissa. Toisinaan tämä kohta voidaan automatisoida, kuten esimerkiksi eläkejärjestelmässä elinaikakertoimella on tehty.

Mikään oppiala tai menetelmä ei vastaa siihen, minkälaisessa yhteiskunnassa haluamme elää. Siksi tarvitaan moniäänistä yhteiskuntapoliittista keskustelua, johon tutkimustieto voi antaa hyviä sytykkeitä tai tuoda esille sellaisten väestöryhmien ääntä, joka ei muuten keskustelussa kuulu.

Tutkimustieto auttaa ymmärtämään, elämmekö sellaisessa yhteiskunnassa, mitä poliittisessa päätöksenteossa on tavoiteltu. Onko politiikkatoimilla niitä vaikutuksia, mitä on odotettu? Onko päätöksillä epätoivottuja, aivan ennakoimattomia seurauksia? Tässä suhteessa tämän lehden avaukset muodostavat kiinnostavan kokonaisuuden kuvatessaan sitä, miten tutkimustieto korjatessaan itseään lisää ymmärrystämme yhteiskunnallisista ilmiöistä ja miten toisaalta käytettävissä oleva data ohjaa päätöksenteon tueksi tuotettavaa tietoa.

Korona katoaa näkymättömiin ennen pitkää, mutta mallinnukset ja skenaariot jäävät. Yhteiskunnallista keskustelua tarvitaan lisäämään poliittisen päätöksenteon läpinäkyvyyttä, kirkastamaan eri vaihtoehtojen merkitystä tulevaisuuksille ja tuomaan esille tutkimustiedon puutteita. Vain vuoropuhelussa kansalaisten, eri alojen tutkijoiden ja päätöksentekijöiden välillä voidaan saada parempia päätöksiä. Tätä vuoropuhelua edistää monipuolinen tiedeviestintä.